

Navn og titler på Jesus i Johannesevangeliet

Det nye testamentet inneholder minst 50 navn og titler på Jesus.[1] I Johannesevangeliet er det noen som fremheves særlig sterkt. Det var nødvendig å understreke hvem Jesus er:

- Hvem han er fra evighet,
- hvem han er i relasjon til sin Far, at han er sann Gud og sant menneske,
- og hvem han vil være i all evighet.

Johannes gir oss en lære om hvem Jesus er, det vi kaller *Kristologi*.

Allerede på Johannes' og urkirkens tid var det nødvendig å formulere en presis lære om Jesus. Vranglæren banket på Kirkens dør. Det Paulus hadde sagt til lederne for menigheten i Efesos (Apg 20), skjedde: «*Blant deres egne skal det stå fram menn som farer med falsk lære for å få dratt disiplene med seg.*»

Så lytt nå nøye til hva Johannes skriver:

JESUS ER «I BEGYNNELSEN», det vil si fra evighet.

JESUS ER DET EVIGE LOGOS.

JESUS VAR HOS GUD, OG HAN VAR GUD. Begge deler:

- At Jesus var hos Gud forteller at Han ikke er Faderen, men han er Sønnen i Treenigheten. Dette utfolder Johannesevangeliet senere.
- Men han var altså også Gud – det vil si Gud Sønnen fra evighet. Han har ikke bare guddommelige egenskaper – slik noen tenkte på oldkirkens tid. Han er ikke skapt av Gud eller adoptert som Guds Sønn – slik andre tenkte. Nei, sier Johannes: Han er Gud! – Gud Sønnen, ett med Faderen, og likevel en annen enn Faderen.

Han har en *herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far*, skriver Johannes i prologen, og fortsetter: *Ingen har noen gang sett Gud, men den enbårne, som er Gud, og som er i Fars favn, han har vist oss hvem han er.*

HAN ER JESUS KRISTUS (vers 17).

Jesus var navnet engelen befalte Josef å gi ham (Matt 1,21). På hebraisk heter det Jeshua' og betyr «Jahve (Herren) frelser».

Kristus (Christós) er gresk for det hebraiske *Mashiach* (Messias), nemlig *Den salvede*. I Det gamle testamentet ble kongen og øverstepresten salvet. Jesus er derfor både konge og øversteprest (slik Hebreerbrevet forkynner).

Men vi legger merke til i Johannesevangeliet at Jesus ikke bruker tittelen Messias selv. Det er det andre som gjør. Derimot er det tre andre betegnelser Jesus bruker om seg selv, nemlig

- 1) **Menneskesønnen**,
- 2) **Sønnen eller Guds Sønn** og
- 3) **«Jeg Er»**, et uttrykk som vi vil forklare nøye fordi det er så viktig.

Menneskesønnen [2]

“Menneskesønnen” er den tittelen eller det navnet Jesus bruker mest: Det er gjengitt 30 ganger i Matteus-evangeliet, 15 i Markus, 25 i Lukas og også mange ganger i Johannesevangeliet.

I Joh. 12,34 leser vi: *«Noen i mengden sa: «Vi har hørt i loven (Torahen) at Messias skal leve for alltid. Hvordan kan du da si at Menneskesønnen skal bli løftet opp? Hvem er denne Menneskesønnen?»*

Ja, hvem er Menneskesønnen? Hva sier Bibelen, jødedommen og Jesus?

Stefanus gir et svar i samme stund som han dør som martyr (Apg 7,56): *Jeg ser himmelen åpen og Menneskesønnen stå ved Guds høyre hånd.*» Jesus har vært Menneskesønnen på jorden, men han er også Menneskesønnen på Guds trone i det himmelske.

Den samme opplevelsen forteller Johannes om i Åpenbaringsboken: *Jeg så en som var lik en menneskesønn (1,13) og «Og jeg så en hvit sky, og på skyen satt en som var lik en menneskesønn (14,14).* Sky i Bibelen representerer Den allmechtige Gud i Hans allmakt og herlighet. Menneskesønnen er på Guds trone.

Menneskesønnen i GT og jødedommen

Hva står det om Menneskesønnen i Det gamle testamentet, og hva lærte jødedommen på Jesus tid?

Profeten Esekiel: I denne boken er begrepet «Menneskesønnen» brukt omtrent 90 ganger, men det handler alltid om profeten selv.

Det er først hos profeten Daniel vi finner tittelen brukt om en himmelsk person. I 8,15 heter det: *Mens jeg, Daniel, så synet og prøvde å forstå det, sto det foran meg en som lignet et menneske ...»* Dette mennesket forklarer at synet Daniel har hatt, handler om endetiden.

I Daniel 7 finner vi den beste beskrivelsen av Menneskesønnen: *Videre så jeg: Tronstoler ble satt fram, og en som var gammel av dager, tok sete ... Jeg så – med himmelens skyer kom en som var lik en menneskesønn. Han gikk mot den som var gammel av dager og ble ført fram for ham. Han fikk herskermakt, ære og rike så alle folk og nasjoner og tungemål skal tjene ham. Hans herskermakt er en evig makt som ikke skal forgå. Hans rike går aldri til grunne.*

I jødiske bøker fra perioden mellom Det gamle testamentet og Jesu liv på jorden, møter vi også begrepet Menneskesønnen:

I 1 Enoks bok fra ca. 200 år før Kristus står følgende om "Menneskesønnen" i kapittel 46:

Der så jeg en som hørte til tiden før tiden, og hans hode var hvitt som ull, og hos ham var en annen som hadde en skikkelse som et menneske, og hans ansikt var fullt av nåde likesom en av de hellige engler. Og jeg spurte en av englene som var med meg og som viste meg alle de skjulte ting angående Den Ene som var født av mennesker: Hvem er denne og hvorfra er han som er så lik den som hørte til tiden før tiden? Og han svarte meg og sa: Dette er Menneskesønnen som har rettferdigheten og hos hvem rettferdigheten bor, og han vil åpenbare alle de skjulte skatter, for åndenes Herre har utvalgt ham til å bli seirende foran åndenes Herre ved rettferd til evig tid. Og denne Menneskesønn som du så vil bevege konger og de mektige til å reise seg fra deres komfortable seter og de veldige fra deres troner, og han vil løse veldiges tøyler og knuse syndernes tenner. Han vil støtte ned kongene fra deres troner og riker fordi de ikke opphøyer og priser ham og ikke med takk anerkjenner ham fra hvem riket er gitt til dem. (1 Enok 46,1-5)

Og så noen vers fra 1 Enok 48:

Og i den time ble denne Menneskesønnen nevnt for åndenes Herre og hans navn for han som var fra tiden før tiden. Før solen og månen ble skapt, før himmelens stjerner ble dannet, ble hans navn nevnt for åndenes Herre. Han skal være en stav for de rettferdige, så de kan støtte seg til den og ikke falle, og han skal være et lys for folkene og et håp for de bedrøvede i hjertet. Og alle jordens beboere skal falle ned og tilbe ham, og de skal love og prise og lovsynge åndenes Herre. For denne hensikt ble han Den Utvalgte og hemmeligholdt for ham, før verden ble skapt og til evighet. Og åndenes Herres visdom har åpenbart ham for de hellige og rettferdige, for han har bevart de rettferdiges lodd, fordi de hatet og foraktet denne urettferdige verden. De hatet all dens verk og dens veier i navnet til åndenes Herre. For i hans navn blir deres liv frelst, og det er hans velbehag at de har liv. Og i disse dager vil jordens konger ha nedslåtte ansikter, samt de mektige som besitter jorden, på grunn av deres hendes verk, for de kan ikke frelse seg selv på deres angsts og nøds dag. (1 Enok 48,2-8)

Senere i dette kapitlet i Enoks bok kalles Menneskesønnen for "Den Salvete" (hebraisk: *Mashiach*), altså Messias.

Her er Menneskesønnen et profetisk ord om en seirende messias som er til "fra tiden før tiden", som vil holde dom over dem som ikke anerkjenner ham og som vil frelse dem som tror på hans navn. Enoks bok viser også tydelig at noen jødiske skriftlærde et par hundre år før Kristi fødsel så for seg en menneskesønn som var fra evighet av og som er i en enhet med Jahve - eller "åndenes Herre" som Den høyeste ofte omtales som i 1 Enok.

En gren innen jødedommen i dag ser på alle messiasprofetier i Det gamle testamentet (Tanakh) som ord om det jødiske folk som kollektiv, ikke om en enkelt person. Disse vil også tolke profetiene i Enoks bøker på Israel og jødene. Men vi holder fast ved at de handler om én person, Messias, som ifølge Det nye testamentet er Jesus.

Det betyr at når Jesus bruker denne tittelen om seg selv, er det ikke først og fremst som menneske, men som utsending fra himmelen som igjen tar sete på Guds trone og har retten til å komme igjen i endetiden som dommer.

I endetidstalen og dommen (Matteus 24-25) refererer Jesus til dette budskapet i Daniels bok og Enoks bok.

Matt 25,31: Når Menneskesønnen kommer i sin herlighet, og alle englene med ham, da skal han sitte på sin trone i herlighet, og alle folkeslag skal samles foran ham ...

Før vi ser på ordene om Menneskesønnen i Johannesevangeliet tar vi med et viktig ord fra Markus 10,45 (parafasert): *Menneskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange.* Det er hovedpoenget med Menneskesønnens komme til oss.

Menneskesønnen i Johannesevangeliet

Når vi siterer fra Johannesevangeliet, tar vi bare med korte sitater, uten å se ordene i sammenheng eller utlegge dem. Du må selv gjerne slå dem opp i Bibelen og lese sammenhengene ordene står i.

1,51. Jesus sier til disiplene som nettopp har begynt å følge ham: *Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Dere skal se himmelen åpnet og Guds engler gå opp og gå ned over Menneskesønnen.*

3,13. Jesus sier i samtalen med Nikodemus, en jødisk skriftlærd som visste alt om Det gamle testamentets og jødedommens lære om Menneskesønnen: *Ingen annen er steget opp til himmelen enn han som er steget ned fra himmelen; Menneskesønnen som er i himmelen. Og slik Moses løftet opp slangen i ørkenen, slik må Menneskesønnen bli løftet opp, for at hver den som tror på ham, skal ha evig liv.*

6,53. Etter at Jesus har sagt at han er brødet fra himmelen, blir jødene uenige om hvem Jesus er. Jesus sier: *Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Hvis dere ikke spiser Menneskesønnens kropp og drikker hans blod, har dere ikke liv i dere ...*

8,28. *Da sa Jesus til dem: Når dere får løftet Menneskesønnen opp, skal dere forstå at (NB!) Jeg Er, og at jeg ikke gjør noe av meg selv, men sier det som Far har lært meg.* Her identifiserer Jesus Menneskesønnen med «Jeg Er» som vi skriver om nedenfor.

9,35ff. Jesus samtaler med mannen han nettopp har helbredet fra blindhet: ... «*Tror du på Menneskesønnen?*» «*Hvem er han da, gode herre, så jeg kan tro på ham?*» Jesus svarte: «*Du har sett ham, det er han som snakker med deg.*» «*Jeg tror, Herre,*» sa mannen, og han tilba ham.

12,23ff. Da disiplene Filip og Andreas under påskehøytiden har fortalt Jesus at det er noen grekere som gjerne vil se ham, sier Jesus: *Timen er kommet da Menneskesønnen skal bli herliggjort. ... Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det bare det ene kornet. Men hvis det dør, bærer det rik frukt ...»*

13,31. Jesus sier etter at Judas har gått for å forråde ham: *Nå ble Menneskesønnen herliggjort, og Gud ble herliggjort gjennom ham. Og er Gud blitt herliggjort, skal også Gud herliggjøre ham ...*

Guds sønn - Sønnen [3]

Vi siterer fra Johannesevangeliet der Jesus omtaler seg selv eller Johannes skriver om Jesus at han er Guds Sønn eller bare «Sønnen» i relasjon til Sin Far. Navnet eller tittelen Menneskesønnen peker, som vi har sett, mest i retning av Jesu guddommelighet – at han er fra himmelen og at han nå er på tronen i himmelen sammen med «den gamle av dager», men det sier også noe om at han er menneske, at han ble inkarnert på jorden.

Navnene og titlene Sønnen og Guds Sønn understreker Jesu guddommelige natur. De blir særlig tydelig når Jesus som Sønnen nevnes sammen med Gud Far. (Parentes: Dette er ord som Jehovas Vitner vanskelig kan forklare.)

1,14. I prologen skrev Johannes: *Vi så hans herlighet, en herlighet som den enbårne Sønn har fra sin Far.*

1,18: *Ingen har noen gang sett Gud, men den enbårne, som er Gud, og som er i Fars favn, han har vist oss hvem han er.*

1,34. Døperen Johannes' vitnesbyrd er: *Jeg har sett det, og jeg har vitnet: Han er Guds Sønn.*

3,16ff. Jesu samtale med Nikodemus: *For så høyt har Gud elsket verden, at han ga sin Sønn, den enbårne, ... Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å dømme verden ... Den som tror på ham, blir ikke dømt. Den som ikke tror, er allerede dømt fordi han ikke har trodd på Guds enbårne Sønnns navn.*

5,16ff. Overskrift i Bibelselskapets bibelutgave er: «Sønnens fullmakt».

... Men han sa til dem: «Min Far arbeider helt til nå ...» Etter dette var jødene enda mer oppsatt på å få ham drept. For ikke bare brøt han sabbaten, men han kalte også Gud sin egen far og gjorde seg selv lik Gud.

Jesus tok til orde og sa til dem: «Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Sønnen kan ikke gjøre noe av seg selv, men bare det han ser sin Far gjøre. Det Far gjør, det gjør også Sønnen. For Far elsker Sønnen og viser ham alt det han selv gjør ...

For slik Far reiser opp fra de døde og gjør dem levende, slik gjør også Sønnen levende hvem han vil. Og Far dømmer ingen, men har overlatt dommen til Sønnen, for at alle skal ære Sønnen slik de ærer Far. Den som ikke ærer Sønnen, ærer heller ikke Far ...

6,40. Etter brødunderet ble det diskusjon mellom jødene om hvem Jesus er. Jesus svarer: *For dette er min Fars vilje, at hver den som ser Sønnen og tror på ham, skal ha evig liv, og jeg skal reise ham opp på den siste dag.»*

Dette er utrolig innholdsmettede utsagn som hadde fortjent mye grundigere utleggelse. Men ta deg tid til å grunne på hvert enkelt ord! Tenk på hvordan jødene reagerte når de hørte Jesus si det, tenk på hvordan Jehovas Vitner ikke klarer å ta det inn, og tenk på hvor viktig det har vært for Johannes å formidle det! Vi er så vant å høre og lese det at vi ikke tenker så mye over hvor utfordrende det er.

Johannes har enda mer å skrive: I kapittel 8 referer han samtalen mellom Jesus og de religiøse lederne om hvem som er Abrahams barn:

8,36: Får Sønnen frigjort dere, da blir dere virkelig fri.

Til slutt sier Jesus det som får dem til å ta opp steiner for å steine ham. Det er blasfemi for dem når Jesus bruker Den evige Guds navn om seg selv: «*Før Abraham var, er jeg = Jeg Er!*» (Men mer om det senere.)

10,22. Under tempelinnvielsestiden spør jødene: *Er du Messias?* Jesus svarer med å snakke om forholdet mellom sin Far og seg selv: *De gjerningene jeg gjør i min Fars navn, vitner om meg ... Det min Far har gitt meg, er større enn alt annet ... Jeg og Far er ett!*

Da tok jødene igjen opp steiner for å steine ham ... Jesus spør hvorfor de gjør det. Jødene svarte: «Vi steiner deg ikke for noen god gjerning, men for gudsbespottelse (= blasfemi): Du som er et menneske, gjør deg til Gud.» ... Jesus svarte: Hvorfor sier dere da om ham som Far har helliget og sendt til verden: 'Du spotter Gud' når han sier: 'Jeg er Guds Sønn'?

Kap. 14. I samtalen mellom Jesus og disiplene Tomas og Filip sier Jesus: *Har dere kjent meg, skal dere også kjenne min Far ...*

Da sa Filip: «Herre, vis oss Far ...» Jesus svarer: ... «Den som har sett meg, har sett Far. Hvordan kan du da si: 'Vis oss Far'? Tror du ikke at jeg er i Far og Far i meg? ... Tro meg: Jeg er i Far og Far i meg ...

Og det dere ber om i mitt navn, vil jeg gjøre, så Faderen skal bli æret gjennom Sønnen.

Den Hellige Ånd

I mange avsnitt i Johannesevangeliet leser vi om både Faderen, Sønnen og Den hellige ånd. Vi burde ha sagt noe – helst mye – også om Den hellige ånd, om det bibelske grunnlaget for å si at Treenigheten er Faderen, Sønnen og Den hellige ånd. Johannesevangeliet har mye å si om det. Derfor må vi komme tilbake til det senere. Men her konsentrerer vi oss om det Johannes skriver om hvem Jesus er.

”Jeg er”

Vi vil se på det tredje navnet som Jesus bruker om seg selv, nemlig «Jeg Er». I Johannesevangeliet heter det på gresk '**Ego eimi**'. På hebraisk (i Det gamle testamentet) svarer det til **Ani Hu** som direkte oversatt betyr **Jeg (er) Han**. Dette navnet har en spesiell bakgrunn i Det gamle testamentet.

På en hebraisk nettside jeg viser til i artikkelen om «Jeg Er», kan du se tekster i Jesajaboken og Ordspråkene der dette navnet er brukt om Jahve.[4] Jahve og «Jeg Er» er altså en og den samme.

Jeg vil prøve å ta deg med på en gjennomgang av navnet i Det gamle testamentet og i Johannesevangeliet i Det nye testamentet. (Er du interessert, finner du flere artikler på internett[5] eller henvisning til litteratur[6].) Kanskje synes du at dette ikke er så viktig, men for urkirkens og

oldkirkens forståelse av hvem Jesus var og er, var det overmåte viktig. Og når vi møter dem som har en annen lære om Jesus enn den læren som er gitt oss i for eksempel Den nikenske trosbekjennelsen, er det så viktig at vi også har dette på plass.

I Første Moseboks andre skapelsesberetning, kap. 2 vers 4ff, kalles Gud for **HERREN GUD**, til forskjell fra den første skapelsesberetningen i kap. 1, der han er benevnt ELOHIM som betyr «Gud». HERREN heter på hebraisk **JHWH**. Vi vet ikke helt sikkert hvordan navnet uttales. For jødene var nemlig Guds navn så hellig at de ikke uttalte det. De skrev konsonantene, men sa ikke navnet. De skriftlærde som satte vokaler til konsonantene J+H+W+H, tok dem fra et annet navn som også betyr Herren, nemlig *Adonaj* – med vokalene a/e+o+a. Og dermed ble uttalen Jehova, men det er ganske sikkert ikke en riktig uttale.

Navnet JHWH kommer fra det hebraiske verbet **haja** som betyr «å være». I Andre Mosebok kap. 3 åpenbarer Gud sitt navn for Moses: *Da sa Moses: Sett at jeg går til israelittene og sier til dem: Deres fedres Gud har sendt meg til dere, og de så spør: Hva er hans navn? Hva skal jeg da svare dem? Gud svarte Moses: «Jeg Er Den Jeg Er.»* Og han sa: «Slik skal du svare israelittene. **Jeg Er** har sendt meg til dere ... Dette er mitt navn til evig tid, dette skal jeg kalles fra slekt til slekt.»

«Jeg Er Den Jeg Er» heter på hebraisk *Æhjæh asher æhjæh* (אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה), og av disse ordene som inneholder verbet *haja* to ganger, får vi navnet JHWH. I den greske oversettelsen av 2. Mosebok 3 er «Jeg er Den jeg er» (ἐγώ εἰμι ὁ ὢν) '**Ego eimi!** Og det er det navnet Johannes bruker på gresk om Jesus. Jesus selv har etter alle solemerker sagt om seg selv at han er **Ani Hu**. Han vet selv hvem han er, men for de religiøse jødene ble det for mye; for dem var det blasfemi at mennesket Jesus kalte seg selv det samme som Gud!

Vi vil se hvordan Jesus bruker dette navnet om seg selv, slik Johannesevangeliet gjengir det. Vi kan dele det i to kategorier; en der det er brukt i sammensetninger, den andre det står helt for seg selv.

Sammensetninger

6,32ff: «Det er min Far som gir dere det sanne brødet fra himmelen. Guds brød er det brødet som kommer ned fra himmelen og gir verden liv.» ... «**Jeg er livets brød** ...»

v. 41: Jødene murret mot ham fordi han sa: «**Jeg er brødet som er kommet ned fra himmelen.**»

v. 48ff: *Jeg er livets brød ... Jeg er det levende brød som er kommet ned fra himmelen ... Og det brødet jeg vil gi, er min kropp, som jeg gir til liv for verden.*

8,12: **Jeg er verdens lys** ...

10,11: **Jeg er den gode gjeteren.** Den gode gjeteren gir livet sitt for sauene. – Hvem er Den gode gjeteren (eller hyrden) i Det gamle testamentet? Jo, selvsagt: Gud! Salme 23: *Herren er min hyrde!*

11,25: **Jeg er oppstandelsen og livet** ...

14,6: **Jeg er veien, sannheten og livet.** – Om hvem og hva kunne jødene si det? Om Torahen/Skriftene og om Gud!

15,1ff: **Jeg er det sanne vintre ... Jeg er vintreet ...** Om hva kunne jødene si det? Om det sanne Israel!

Der det står alene

8,21ff: Jødene er i villrede hvem Jesus er, og han svarer: *Dere er nedenfra. Jeg er ovenfra. Dere er av denne verden, jeg er ikke av denne verden ... For hvis dere ikke tror at **Jeg Er**, skal dere dø i deres synder.*

Jesus gjør det altså klinkende klart at det er dette jødene må tro – nettopp det som var det aller vanskeligste å tro. De kunne tro at han var Messias, men dette!?

8,28: Da sa Jesus til dem: *Når dere har løftet Menneskesønnen opp, skal dere forstå at **Jeg Er*** ('Ego eimi/ Ani Hu')

8,68: Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Før Abraham var, **Er Jeg (eller Jeg Er)** ('Ego eimi/ Ani Hu'). Da tok de opp steiner for å kaste på ham. – Jesu ord «Jeg Er» ble altså oppfattet som blasfemi.

18,5ff Da Jesus ble arrestert av soldatene i Getsemanehagen, skjedde dette: *«Det er jeg,» sier Jesus. Men det Johannes skriver på gresk, er: 'Ego eimi - Jeg er. ... Da Jesus sa: «Det er jeg» (= 'ego eimi / Ani Hu') rygget de tilbake og falt til jorden.*

Igen spurte han: «Hvem leter dere etter?» «Jesus fra Nasaret,» sa de. «Jeg har sagt dere at det er jeg (= 'ego eimi / Ani Hu'),» sa Jesus.

Hvorfor rygget soldatene tilbake og falt til jorden da Jesus sa «**Ani Hu'**»? Neppe fordi de forsto teologien, men fordi det var en guddommelig kraft og herlighet i Jesu ord.

Jesus er Herren

Jesu selvpresentasjon er altså «Jeg Er». Det er Guds eget navn, slik han fortalte Moses. Han er HERREN, Jahve. Etter Jesu oppstandelse er det også navnet disiplene bruker om Jesus. Nå har de fått se hvem han er.

20,18: Maria Magdalena: **Jeg har sett Herren!**

20,28: Tomas bekjenner: **«Min Herre og min Gud!»**

21,7: Disippelen som Jesus hadde kjær, Johannes: **«Det er Herren!»**

21,12: Alle: **De visste at det var Herren.**

Hvorfor blir denne betegnelsen og dette navnet fremhevet etter oppstandelsen? Jo, nå har han fortjent og fått det navnet som er over alle navn, Guds eget navn: Herren – Han som er **«Jeg Er»!**

I Jesaja 45,23 står det at hvert kne skal bøye seg for HERREN, Israels Gud. Da urkirken sang om Jesus slik det er gjengitt i Filipperbrevet 2,6-11, lød det: *Derfor har Gud høyt opphøyet Jesus og gitt ham navnet over alle navn, for at hvert kne skal bøye seg for Ham og hver tunge bekjenne: **Jesus er Herren!***»

Navnet over alle navn er Herren! På gresk er navnet **Kyrios**. I den greske oversettelsen av GT står det for det hebraiske navnet JHWH eller Adonaj.

Hvilket navn er det? Det navnet som Gud åpenbarte for Moses, det navnet som Gud kalles ved gjennom hele Det gamle testamentet, det navnet som Jesus kaller seg selv med: **Jeg Er!**

Ble dette litt vanskelig? Les en gang til – langsomt.

[1] [50 Names and Titles of Jesus Christ | ComeUntoChrist \(churchofjesuschrist.org\)](http://ComeUntoChrist.org)

[2] [Son Of Man, The Definition and Meaning - Bible Dictionary \(biblestudytools.com\)](http://BibleStudyTools.com)

[3] [What does it mean that Jesus is the Son of God? | GotQuestions.org](http://GotQuestions.org)

[26 Bible verses about Jesus Christ, Son Of God \(knowing-jesus.com\)](http://Knowing-Jesus.com)

[4] [ANI HU - I AM HE - TENAKH - YESHUA \(messianic-torah-truth-seeker.org\)](http://Messianic-Torah-Truth-Seeker.org)

[5] [ani hu | Department of Christian Defense](http://DepartmentOfChristianDefense.com)

[6] [I Am He: The Interpretation of Anî Hû in Jewish and Early Christian Literature - Catrin H. Williams -](http://CatrinHWilliams.com)

* * *